

Handläggare
Catherine Flodén

Till
Herrängen/Älvsjöskogens
förskolor

Telefon:

Verksamhetsplan 2023 för Herrängen/Älvsjöskogens förskolor

Förslag till beslut

Innehållsförteckning

Inledning	3
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	11
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	11
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	21
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	25
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	25
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	28
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	29
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	29
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	30
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	33
Redovisning av ekonomi	34
Resursanvändning	34
Budget 2023	34
Övrigt.....	34

Inledning

Enhetens uppdrag

Utifrån Kommunfullmäktiges (KF) inriktningsmål formulerar Hägersten-Älvsjös stadsdelsnämnd sina nämndmål. Uppdraget till enhetens medarbetare formuleras i enhetens verksamhetsplan. Nämndmålen bryts ner till enhetsmål på enhetsnivå.

Vår pedagogiska målformuleringar ser det här läsåret ut på följande sätt:

Enhetsmål 1: Alla barn i förskolan stimuleras och lär utifrån sina förmågor i en utbildning med likvärdig och tillgänglig lärmiljö (Förväntat resultat: Barn som fått förutsättningar att utveckla sin nyfikenhet, kreativitet med fokus på drama, musik, berättande och skapande samt lust att leka och lära i likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer. Barn som fått förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.

Barn som fått förutsättningar att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar. Barn som fått förutsättningar att utveckla motorik, koordinations förmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande)

Enhetsmål 2: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden i en inkluderande utbildning. (Förväntat resultat: Barn som fått möjlighet att utveckla självständighet och tillit till sin egen förmåga, Barn som fått möjlighet att utveckla förmågan att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler).

Enhetsmål 3: Våra förskolor fungerar som kulturella och inkluderande mötesplatser för alla barn. (Förväntat resultat: Barn som fått förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet samt kunskap om och intresse för olika kulturer och förståelse för värdet av att leva i ett samhälle präglad av mångfald samt intresse för det lokala kulturlivet. Barn som fått förutsättningar att utveckla förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen. Barn som fått förutsättningar att utveckla sin förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans).

Enhetsmål 4: Våra förskolor arbetar för att utveckla en förståelse för vikten av att skapa en hållbar utveckling. (Förväntat resultat: Barn som fått förutsättningar att utveckla förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling. Barn som fått förutsättningar att utveckla förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra. Användningen av plast och engångsartiklar har minskat).

I enheten fortsätter arbetet med att skapa en verksamhet som systematiskt och kontinuerligt planeras, genomförs, följs upp och utvärderas för att skapa utveckling för alla barn och säkerställa en god kvalitet.

Till grund för det systematiska kvalitetsarbete ligger enhetens pedagogiska år, förskolornas

veckostrukturer och ett arbetsmiljöårshjul. Dessa beskriver bland annat när enhetens verksamhetsplan och tertiärrapporter ska skrivas och när medarbetar- och lönesamtal ska ske. Enhetens pedagogiska år beskriver även arbetslagens arbetsflöde, såsom utvecklingssamtal, föräldramöten och när arbetslagens framtagande av projektplaner mm. ska ske. Vi skriver fram tydliga syften och mål till våra olika aktiviteter och mötes forum.

En större uppföljning och utvärdering av verksamheten görs i slutet av vårterminen: Pedagogerna värderar sin undervisning och utbildningen. De olika utvärderingsdelarna analyseras och utifrån den samlade analysen tas förslag på utvecklingsområden för enhetens kommande verksamhetsår fram. Under en utvecklingsdag träffar rektor och biträdande rektorer arbetslagen för ett dialogmöte kring avdelningens processer och resultat. Till grund för samtalet ligger arbetslagets utvärdering av enhetsmålen, förskoleundersökningen och deras projektberättelse. En fullständig utvärdering för hela enheten sammanställs i tertiärrapport 2 med arbetslagens samlade resultat som grund. Kalenderåret sammanfattas slutligen i en verksamhetsberättelse.

Enhetens utvecklingsområden för förskolan 2023

- Hållbart ledarskap och medarbetarskap:

Här ligger fokus på den ledarskapsutbildning stadsdelen planerar att genomföra för alla förskollärare och ledningspersoner under läsåret

- Språkutvecklande utbildning och undervisning:

Här ligger huvudfokus i avdelningarnas projektprocesser som tar avstamp i "Sagor och berättande". För att få djup i satsningen arbetar vi med fortbildningsinsatser för våra pedagoger i våra två språknätverk samt under den pedagogiska timmen efter varje APT. Biträdande rektor har även en handledande funktion kopplat till arbetslagen.

- Tillgänglig och inkluderande förskola

Här ligger huvudfokus på att utveckla en god grund för avdelningarnas inre arbete bland annat genom tydliga strukturer, ett relationsskapande och inkluderande förhållningssätt. För att få djup i satsningen arbetar vi med fortbildningsinsatser för våra pedagoger i vårt specialpedagogiska nätverk. Biträdande rektor har även en handledande funktion kopplat till arbetslagen.

- Likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer

Här ligger huvudfokus på att utveckla flera av våra pedagogiska miljöer med koppling till vårt språkutvecklande arbete. För att få djup i satsningen arbetar vi med fortbildningsinsatser för våra pedagoger under den pedagogiska timmen kopplat till varje APT samt att våra utvecklingsledare arbetar aktivt med förskollärarna under våra fredagsnätverk. Biträdande rektor har även en handledande funktion kopplat till arbetslagen.

Verksamhetsidé och värdegrund

Varje barns förmåga och erfarenhet, lust och vilja att leka och lära är utgångspunkten för all verksamhet för barn inom Stockholms stad. Förskolan stimulerar barnens utveckling och lärande inom bland annat kultur, matematik, skapande, språk, naturvetenskap, miljö, lek och jämställdhet.

Förskolan är starten på det livslånga lärandet. Där tar barnet de första stegen mot att bli en egen, alltmer självständig individ med egna intressen och förmågor. Förskolans utbildning är rolig, trygg och lärorik för varje barn. Förskolan erbjuder en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran, lek och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen främjas barnens utveckling till medkännande människor och sociala individer. Det lärande som sker i den spontana och lustfyllda leken, där barnen med hela sin personlighet utforskar sin omvärld, tas tillvara i alla delar av förskolans verksamhet.

Som en del av demokratiuppdraget arbetar förskolan aktivt med att skapa förutsättningar för alla barn att få utveckla sitt språk, oavsett kön och bakgrund.

Vår Vision

VÄLKOMNANDE förskolor där alla barn och pedagoger trivs och vill stanna.

Vår utgångspunkt är MÖTET med nyfikenhet på och respekt för varandra.

Vi har HÖGA FÖRVÄNTNINGAR på varandra.

Alla vill ta ansvar för UTVECKLING och befinna sig i ett lärande.

Samarbete, kreativitet, LUST OCH GLÄDJE flödar.

ESTETIK är närvarande och synligt.

Pedagogiska ställningstagande

Utforskande förhållningsätt

Ett utforskande förhållningsätt innebär för oss i Herrängen- Älvsjöskogens förskolor att barn och pedagoger tillsammans upplever och undersöker i meningsfulla sammanhang. Vårt mål är att alla medarbetare har kunskap om att arbeta projekterande, där barnen erbjuds en mångfald av möjligheter till undersökande under hela dagen. För att kunna bredda och fördjupa de områden och fenomen som barnen undersöker behöver vi förhålla oss nyfikna till barnens utforskande så att barnens hypoteser fångas upp och skapar nya förståelser i en ständigt pågående process. Fakta och fantasi berikar och ger varandra kraft då vi ser på kunskap som något föränderligt och i ständig tillblivelse.

Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation och ett utforskande förhållningsätt där barns hypoteser och teorier står i fokus är en motor som sätter arbetet i rörelse. Dokumentationen är ett underlag för gemensam reflektion som möjliggör för barn och pedagoger att uppmärksamma olika förståelser och teorier av de läroprocesser som pågår. Dokumentation blir till underlag för

reflektion, analys och uppföljning. Den ges ett värde genom att granskas, tolkas och bearbetas i demokratiska former tillsammans med barnen och på reflektionsmöten. Det är barnens läroprocesser som dokumenteras, både enskilt och i grupp.

Lärmiljöer

Miljöerna inne och ute utformas till estetiska platser som uppmuntrar till möten och samarbete mellan barnen, mellan barn - pedagoger men också mellan barn - material. De pedagogiska miljöerna och materialet ska präglas av många erbjudanden och möjligheter som berikar och lockar till utforskande. Våra miljöer ska präglas av barnens delaktighet och inflytande och utifrån detta blir tillgängligheten viktig. Miljön och materialet behöver även vara tydligt organiserat, presenterat och introducerat. Barnen ska kunna bli självständiga och känna sig kompetenta i förskolans rum.

Organisationsbeskrivning

Enheten ingår sedan januari 2023 sju förskolor. Förskolorna Älvskogen, Lillskogen, Matrisen, Rödkulla, Långsjö, Vågavilja och Snöripan. I enheten är cirka 425 barn inskrivna fördelat på 26 grupper/ förskoleavdelningar. Sex våra förskolor är organiserade i yngre- respektive äldre barns-grupper. En av våra förskolor har en yngre-, en mellan- och en äldre barns-grupp.

Förskolan Matrisen ligger på Långsjövägen 14 och är en förskola med fyra mindre grupper som tar emot cirka 49 barn. Här arbetar 3 förskollärare, 6 barnskötare och en kock.

Förskolan Rödkulla ligger på Långängsvägen 56 och är en fyraavdelnings förskola som tar emot cirka 72 barn. Här arbetar 4 förskollärare, 9 barnskötare och en kock.

Förskolan Vågavilja ligger på Gårdstigen 1 och är en fyraavdelnings förskola som tar emot cirka 72 barn. Här arbetar 4 förskollärare, 8 barnskötare och en kock.

Förskolan Långsjö ligger på Gårdstigen 19 och är en tvåavdelnings förskola som tar emot cirka 36 barn. Här arbetar 2 förskollärare, 6 barnskötare och en kock.

Förskolan Lillskogen, ligger på Karlslundsvägen 10 och är en förskola som har två storarbetslag med fyra grupper och tar emot ca 49 barn. Här arbetar 2 förskollärare, 8 barnskötare och en kock.

Förskolan Älvskogen, ligger på Långsjövägen 33 och är en femavdelnings förskola som tar emot ca 92 barn. Här arbetar 5 förskollärare, 11 barnskötare och en kock.

Förskolan Snöripan, ligger på Snöripsvägen 32 och är en treavdelningsförskola som tar emot ca 56 barn. Här arbetar 3 förskollärare, 8 barnskötare och en kock.

Förskolorna ligger i Herrängen och Långsjö som är en del av Älvsjös södra del, ett område med i huvudsak enfamiljshus. Alla förskolorna ligger i fristående byggnader med egna stora fina gårdar och har närhet till skog och parker. Området har goda kommunikationsmöjligheter till Älvsjö.

Sex av enhetens förskolor ägs av SISAB en av förskolorna hyr vi av en privat aktör.

Enhetens ledningsstruktur och organisation

Rektor: har det övergripande ansvaret för förskolorna och för verksamhetens alla delar i enhetens samtliga förskolor. Planerar, leder och utvecklar verksamheten tillsammans med ledningsgruppen och medarbetarna. Leder och sammankallar ledningsgruppen.

Biträdande rektor: I enheten arbetar två Biträdande rektorer. De ingår i enhetens ledningsgrupp och har en nyckelfunktion i arbetet med enhetens systematiska kvalitetsarbete, arbetsmiljöfrågor, personalärenden mm. De ansvarar för att utveckla den pedagogiska verksamheten och handleder personal. Ansvaret innebär även att ha fokus på uppföljning och resultat så att alla verksamheter ges möjlighet att leva upp till styrdokumentet inom förskolan.

Administratör: I enheten arbetar en administratör. Administratören ingår i enhetens ledningsgrupp. Bistår rektor och biträdande rektorer i att driva, utveckla och följa upp det dagliga operativa arbetet kring: personaladministration, vikariehantering, schemaläggning, avtal och inköp, IT-frågor, lokal- och ekonomifrågor.

Förskollärare: Alla arbetslag har en förskollärare som ansvarar för det pedagogiska innehållet i undervisningen.

Utvecklingsledare: Ett sedan hösten 2022 nytt uppdrag i vår enhet. Fyra förskollärare med uppdrag att stötta arbetslagen/förskollärarna i enheten i det dagliga operativa arbetet med pedagogiska utvecklingsfrågor.

Samordnare: På varje förskola finns en till två personer som organiserar dagen/veckan i samråd med enhetens administratör. Samordnaren fungerar som en länk mellan förskolan och ledningen, de ansvarar för mottagandet av nya medarbetare/vikarier och visar förskolan för nya vårdnadshavare som är intresserade av plats, på sin förskola mm.

Ledningsgruppsmöten: En gång i veckan träffas enhetens ledningsgrupp och arbetar med löpande frågor som berör personal, barn, ekonomi, vårdnadshavare, lokaler, årshjul/arbetsmiljö, verksamhetsåret, utvecklingsfrågor mm.

Lokal ledningsgrupp: Varje arbetslag har en förskollärare som träffas en gång i veckan förskolevis. En biträdande rektor deltar och leder mötet. Gruppen har till uppgift att se till frågor som rör den enskilda förskolan i frågor som rör organisation av utbildningen och det dagliga arbetet.

Arbetsplats träff, APT: En gång i månaden förskolevis utifrån en fastställd dagordning innehållande frågor och dialog kring information, arbetsmiljö och verksamhetsutveckling. Tre förskolor deltar initialt via Teams, en rektor deltar fysiskt på varje förskola.

Samarbetspartners: vi samarbetar med stadsdelens resursenhet kring barn med särskilda rättigheter, HR och företagshälsovården i personal och arbetsmiljöfrågor, ekonomiavdelningen i ekonomifrågor och utvecklingsenheten i utvecklings och kvalitetsfrågor. Vid behov samarbetar vi även med Habiliteringen, autismcenter och socialförvaltningen.

Styrdokument

Skollagen

Läroplan för förskolan 2018

FN:s barnkonvention

Stadsövergripande styrdokument

Hägersten-Älvsjö stadsdelförvaltnings lokala styr- och stöddokument

Enhetens verksamhetsplan

Kvalitets- och utvecklingsarbete

En röd tråd: För oss är det viktigt att synliggöra den cirkulära processen: "planera, genomföra, följa upp och analysera". Arbetslagen skriver pedagogiska dokumentationer, så kallade lärloggar, utifrån vad barnen har utforskat kring i gruppens process- och projektinriktade arbete. Dessa lärloggar ligger sedan till grund för pedagogernas reflektion kring kommande planering av undervisningen. Här säkerställer pedagogerna att projektet följer barnens tankar och idéer, har en "röd tråd" samt riktning mot uppsatta mål i projektplaneringen. Pedagogiskt ansvarig biträdande rektor ger arbetslagen återkoppling, stöd och utmaningar kopplat kring lärloggar och reflektioner ges till arbetslagen. Vid avslutat projekt skrivs en projektberättelse. Arbetet med att utveckla pedagogernas kunskaper och användande av Planerings- och bedömningsverktyget, PoBen, kommer att fortsätta 2022.

Nätverk: Vi tror på idén om ett kollegialt och kollaborativt lärande i nätverksform som nav i vårt utvecklingsarbete. Läsåret 2022-2023 har vi tre parallella nätverk igång. En av våra biträdande rektorer leder kompetensutveckling inom specialpedagogik. Materialet vi använder är framtaget av Specialpedagogiska skolmyndigheten. En av de biträdande rektorerna som gått Skolverkets utbildning till Språk, läs och skrivutvecklare, leder ett språknätverk. Här använder vi oss av Skolverkets material "Läsljuset för förskolan". Hur nätverksarbetet kommer fortlöpa under hösten 2023 beslutas slutgiltigt efter vårterminens utvärderingar och analyser men vi räknar i skrivande stund med att både den specialpedagogiska och den språkliga satsningen behöver fördjupas ytterligare efter vårterminen.

Nätverk - Specialpedagogik för lärande:

Pedagogerna arbetar i nätverksform med att utveckla ett mer specialpedagogiskt förhållningssätt och arbetssätt och utifrån olika övningar får de även prova sig fram i barngruppen för att sedan återknyta, reflektera och koppla ihop sin praktik med det teoretiska materialet. Att arbeta utifrån ett specialpedagogiskt förhållningssätt gynnar oftast hela barngruppen och kan verka inkluderande för de barn som på ett eller annat sätt har svårt att förhålla sig till allt som sker på förskolan. Nätverksgrupper träffas tillsammans med handledaren ca en gång i månaden.

Nätverk - Språkutvecklande arbetssätt:

I våra båda språknätverk har vi tidigare fokuserat på utveckling av läs och skrivmiljöer som

en grund till en större högläsningssatsning samt på språksamtal och såväl första- som andraspråksutveckling för de flerspråkiga barnen. Förra terminens erfarenheter från en fortbildning med fokus på "Drama, lek och muntligt berättande" håller i skrivande stund på att omsättas till praktik som gör skillnad för enhetens barn. Vårt fortsatta språkarbete för vårterminen 2023 kommer fokusera på språkande kopplat till våra olika pedagogiska miljöer, med huvudfokus på de miljöer vi för närvarande håller på att vidareutveckla.

Hur nätverken kommer fortskrida innehållsmässigt under hösten 2023 och framåt anpassas både efter stadsdelens fortsatta språksatsning och efter våra pedagogers och barns behov och intressen kopplat till språk som utvecklingsområde vilket kommer framgå av avdelningarnas utvärderingar och analyser i slutet av läsåret vid vårterminens slut.

Utvecklingstid på kvällstid: En gång i månaden i anslutning till vårt APT leder en biträdande rektor det pedagogiska utvecklingsarbetet under cirka en timmes tid. Ibland arbetar de 3-4 förskolor som har den här utvecklingstiden gemensam via teams, samtidigt som varje enskild förskolas pedagoger träffas fysiskt på sin förskola. Innehållet har senast fokuserat på en fortbildning "Guidad lek i förskolan" och framåt planerar vi att inledningsvis fördjupa arbetet med språk och specialpedagogik kopplat till utvecklandet av våra pedagogiska miljöer.

Lärarforum - Nätverk för förskollärare: Ett forum för enhetens förskollärare som träffas en gång i månaden. Fokus ligger på utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet och frågor som ger våra förskollärare stöd i sitt ledarskap. Genom kollegial fortbildning och erfarenhetsutbyte skapas en mötesplats som främjar likvärdighet mellan enhetens förskolor, i våra lärmiljöer, utvecklingsområden och i undervisningen. Här följer vi också aktuella frågor kopplat till vårt pedagogiska årshjul samt frågor kopplade till olika utvecklingssatsningar för våra förskollärare. Under året planerar till exempel stadsdelen att genomföra en fortbildning för förskollärare och förskolans ledning med ledarskapsutveckling på agendan som kan bearbetas här.

Fredagsnätverk för förskollärare: Nytt för vårterminen 2023 är våra fyra fredagsnätverk som leds av enhetens utvecklingsledare. Fokus ligger här på avdelningarnas projektprocesser som på utvecklingen av flera olika pedagogiska miljöer med koppling till vårt språkutvecklande arbete.

Arbetsmiljögrupp: Enhetens skyddsombud och representanter från alla förskolor träffas tillsammans med biträdande rektor och rektor regelbundet och diskuterar arbetsmiljöfrågor för enhetens medarbetare. Fokus ligger även på förbättrad arbetsmiljö för Barnskötare och Förskollärare, frågor från skyddsronder arbete med innehåll och upplägg på enhetens APT.

under året kommer ett forum för arbetsmiljöfrågor startats upp. Här kommer fokus på förbättrad arbetsmiljö för barnskötare och förskollärare, frågor från skyddsronder och frågor kring innehåll och upplägg av APT att bearbetas. Enhetens skyddsombud och representanter från varje förskola deltar tillsammans med representanter från ledningen.

SBA och Krishanteringsgrupp: Förskolornas brandskyddskontrollanter ses med regelbundenhet tillsammans med biträdande rektor och rektor för att följa upp och utveckla det systematiska arbetet inom dessa områden. Fokus ligger på att ha ett kvalitativt och väl fungerande förebyggande arbete.

Kompetensutveckling

- Lokala forum/interna utbildningar, bland annat kring specialpedagogik i vardagen, språk och pedagogiska miljöer
- Stadsdelsgemensam Ledarskapsutbildning för förskollärare och ledning
- Stadsdelsgemensam utbildning kring pedagogiska måltider för enhetens kockar och medarbetare.
- Flerspråkighet organiserat av förskoleavdelningen.
- TAKK kurs i Resursenhetens regi.
- VFU-handledarutbildning.
- Webb baserad brandskyddsutbildning för alla medarbetare.
- Handledning av stadsdelens resursenhet.
- Handledning av enhetens biträdande rektor
- Tre av enhetens barnskötare studerar till förskollärare på betald arbetstid.
- En av enhetens barnskötare studerar till förskollärare på heltid

Samverkan med vårdnadshavare

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen. Vårdnadshavarna ska ges möjlighet att vara delaktiga i utvärderingen av utbildningen.

Vårdnadshavarnas delaktighet i verksamhetsutvecklingen sker genom:

- Den dagliga kommunikationen.
- I Skolplattformen kommunicerar vi ut information till vårdnadshavarna genom lärloggar och startsidan, vilket kommer vara en mer prioriterad kommunikationsväg i förhållande till tidigare val att kommunicera via mail och sms. Medarbetarna kommer att utveckla sitt användande av avdelningens startsida för att utveckla kommunikationen med vårdnadshavarna kring utbildningen.
- Förskoleundersökningen.
- Introduktionen, där nya vårdnadshavare erbjuds uppföljningssamtal och språksamtal om det finns flera språk i hemmet.
- Föräldramöte, Möte för vårdnadshavare 1 ggr per år - information och dialog om utbildningen och undervisningen, vårdnadshavare kan föra fram förslag och synpunkter.
- Utvecklingssamtal 1 ggr per år – dialog om barnets trivsel, utveckling och lärande.
- Fortsatt utveckling och genomförande av Förskoleråd på alla förskolor.

Medarbetarnas delaktighet

Under processen med att skriva enhetens Verksamhetsplan har medarbetarna deltagit i flera steg. Reflektion och utvärderingsunderlag som processats fram i slutet av terminen har via

enhetens Verksamhetsberättelse legat still grund för framtagandet av årets Verksamhetsplan. Enhetens Utvecklingsledare har tillsammans med ledningen processat mål, förväntat resultat samt arbetssätt och utvecklingsområden med utgångspunkt från nämndmålen. Därefter har Verksamhetens syfte och mål processats på vårt Läraforum. Gruppen har delats i mindre grupper som arbetet med olika mål som sedan sammanställts. Verksamhetsplanen presenteras i sin helhet på februaris APT.

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stadsdelsområdets kommunala förskolor ger alla barn lika möjligheter och det stöd de behöver för att lära och utvecklas i enlighet med Barnkonventionen, Skollagen samt Förskolans läroplan.

En faktor som påverkar förskoleverksamheten är minskningen av antalet barn i åldrarna 1–5 år i stadsdelsområdet, en trend som har bestått de senaste två åren, dock ojämn över stadsdelen. Verksamheten har anpassats utifrån trenden både när det gäller lokalbeståndet och organisationen. Endast ändamålsenliga permanenta förskolelokaler är kvar i lokalbeståndet och från januari 2023 justeras antalet resultatenheter från tretton till tolv. Enligt Sweco:s befolkningsprognos ökar det totala behovet av antalet förskoleplatser successivt under kommande tioårsperiod men med start från ett lägre barnantal än tidigare prognostiserat. Det innebär att förskoleverksamheten kommer expandera framgent men att det befintliga lokalbeståndet möter platsbehovet under en längre tid än tidigare prognostiserat.

Förskolan ska främja livslångt lärande och ge trygghet och omsorg för alla barn samt förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter. Barnen i förskolan ges, oavsett könstillhörighet, möjlighet att utveckla sina förmågor och intressen med samma möjligheter och på lika villkor. Där det är möjligt att ta fram könsuppdelad statistik analyseras resultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Stödfrågor för jämställdhetsanalyser används vid bland annat tertialrapporter. Om förskoleenheterna uppmärksammar omotiverade könsskillnader i bedömningar, nöjdhet eller insatsernas framgång analyseras även detta.

Förskolorna erbjuder inkluderande, tillgängliga lärmiljöer och i lek och interaktion med barnen utmanas könsstereotypiska normer och värden. Ett brett urval av material, lekar och aktiviteter erbjuds för att barnen ska ha möjlighet att bredda sina lekmönster. Undervisningen sker ofta i grupper om färre barn för att värna om barns samtalsutrymme och möjliggöra för alla barn att ge uttryck för sina tankar, åsikter och idéer. På så vis möjliggörs att alla barn får lika stort inflytande över och utrymme i utbildningen oavsett könstillhörighet.

Stockholm stad är förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli. För förskolan innebär det att barn har rätt till förskoleplats där hela eller en väsentlig del av utbildningen

bedrivs på något av minoritetsspråken.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för att utveckla en likvärdig utbildning och undervisning av god kvalitet. Gemensamma stöddokument säkerställer likvärdigheten och anger riktning för utbildningen och undervisningen inom prioriterade områden som likvärdiga lärmiljöer, språk, digitalisering, kultur, måltider och fysisk aktivitet. Utifrån förskoleavdelningens uppföljningar och resultatanalyser under föregående verksamhetsår, har tre övergripande utvecklingsområden identifierats. Dessa områden kommer att prioriteras under 2023:

- Hållbart ledarskap och medarbetarskap
- Språkutvecklande utbildning och undervisning
- Tillgänglig och inkluderande förskola

Hållbart ledarskap och medarbetarskap

Rapporten Ledarskap i förskolan ligger till grund för förskoleavdelningens fortsatta utveckling av arbetet med förbättrad arbetsituation för barnskötare, förskollärare och rektor i syfte att skapa ett hållbart ledarskap och medarbetarskap. Följande delar ingår i utvecklingsområdet:

- Organisatoriskt och pedagogiskt ledarskap för rektorer
- Pedagogiskt ledarskap för förskollärare
- Medarbetarskap för arbetslag

Förskoleavdelningen har under 2022 påbörjat ett utvecklingsarbete med fokus på att definiera begreppet närvarande ledarskap samt på balansen i rektorsuppdraget. Arbetet omfattar att utveckla strukturer för den inre arbets- och utvecklingsorganisationen med biträdande rektorer, förskollärare och arbetslag, samt att utveckla samarbetet med stödfunktionerna. Arbetet fortsätter under 2023.

Under 2023 ska även kompetenshöjande insatser för förskollärare kopplade till pedagogiskt ledarskap utifrån läroplansuppdraget tas fram och genomföras. I detta ingår även att gemensamt definiera nyckelbegreppen undervisning och utbildning för att främja likvärdighet. Den professionsstärkande insatsen kommer även i delar att omfatta arbetslaget som helhet.

Tillgänglig och inkluderande förskola

Förskolan ska säkerställa att alla barn får det stöd de behöver för sin utveckling inom ramen för förskolans verksamhet. Särskilda insatser är ibland nödvändiga för att möta barns individuella men även grupperns specifika behov. Behoven kan vara tillfälliga eller varaktiga, exempelvis kopplade till medicinska eller socioekonomiska förutsättningar. Insatserna kan innebära anpassningar i arbetslagens organisation eller arbets sätt, behov av specialkompetens hos medarbetare, anpassningar av lokaler samt utökad samverkan med externa aktörer. Förskoleavdelningen fortsätter därav utveckla former för arbetet med en tillgänglig och inkluderande förskola för alla barn. Avdelningen ska även genomföra en behovskartläggning

avseende barn i behov av särskilt stöd i syfte att identifiera utvecklings- och stödbehov hos enheterna. Ytterligare två delar ingår i utvecklingsområdet:

- Förebyggande och främjande arbete
- Samverkan med externa aktörer

Förskoleenheterna ska under 2023 fortsätta utveckla förskolans lärmiljöer som en del i det förebyggande och inkluderande arbetet. Det påbörjade utvecklingsarbetet i samverkan med grundskolan om övergångar från förskola till skola fortsätter under 2023. Även samverkan med avdelningen för social omsorg om rutiner för orosanmälan fortsätter utvecklas.

Språkutvecklande utbildning och undervisning

Utbildningen och undervisningen ska utgå från barnens intressen där barn stimuleras och utmanas med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning. Förskoleavdelningen tillsammans med förskoleenheterna har under 2020–2022 tagit fram och implementerat språkprogrammet för förskolan på alla enheter. Språkutvecklande arbete ligger som ett raster över hela utbildningens innehåll, från språksamtal med vårdnadshavare vid förskolestart till språkfokus vid övergång till grundskola. Läsmiljöerna fortsätter utvecklas med fördjupningar i drama, musik, berättande och skapande, både lokalt på enheterna samt i ett övergripande perspektiv. I syfte att utveckla det kollegiala erfarenhetsutbytet ska förskoleavdelningen fortsätta samordna och sprida goda exempel på arbetslagens undervisningsformer och innehåll.

Läroplanen över hela förskoleperioden

En del i arbetet med utveckling av utbildning och undervisning är att utveckla former för uppföljning och utvärdering av läroplansmålen under förskoleperioden som helhet, 1–5 år. Förskoleavdelningen ska utreda hur arbetet med läroplansmålen under hela förskoleperioden kan utvecklas.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 4. God utbildning till alla, 5. Jämställdhet samt 10. Minskad ojämlikhet i enlighet med Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	Tertial
 Antal barn per grupp	15	15	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Förskollärartäthet	15,5 st	15,5	Tertial

Nämndmål: Alla barn i förskolan stimuleras och lär utifrån sina förmågor i en utbildning med likvärdig och tillgänglig lärmiljö

Beskrivning

Målet nås genom att utbildningen bedrivs i likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer som uppmuntrar till kommunikation, lek och utforskande. Social, pedagogisk och fysisk miljö skapar tillsammans förutsättningar för barns lärande och utveckling. Språkutvecklande arbete ligger som ett raster över hela utbildningen. Rektor leder och samordnar det pedagogiska arbetet och organiserar de strukturella förutsättningarna för utbildningen. Förskolläraren ansvarar för att undervisning bedrivs i enlighet med målen i läroplanen. Arbetslaget genomför utbildningen utifrån sina respektive uppdrag.

Gemensamt framtagna stöddokument anger riktning för utbildningen och undervisningen inom prioriterade områden som likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer, språk, digitalisering, kultur, måltider och fysisk aktivitet.

Förväntat resultat

Utbildningen ger varje barn förutsättningar att utveckla:

- Nyfikenhet, kreativitet och lust att leka och lära
- Ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen utforma och genomföra kompetenshöjande insatser för förskollärare och arbetslag i pedagogiskt ledarskap utifrån läroplansuppdraget.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen utreda hur arbetet med läroplansmålen under hela förskoleperioden kan utvecklas.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens förskoleenheter ska fortsätta utveckla sina läsmiljöer och lärmiljöer med fokus på drama, musik, berättande och skapande.	2023-01-01	2023-12-31

Enhetsmål: Alla barn i förskolan stimuleras och lär utifrån sina förmågor i en utbildning med likvärdig och tillgänglig lärmiljö

Förväntat resultat

- Barn som fått förutsättningar att utveckla sin nyfikenhet, kreativitet med fokus på drama, musik, berättande och skapande samt lust att leka och lära i likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer.
- Barn som fått förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.
- Barn som fått förutsättningar att använda matematik för att undersöka, reflektera över och

pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar.

- Barn som fått förutsättningar att utveckla motorik, koordinations förmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande.

Arbetsätt

- Barnen på våra förskolor erbjuds en pedagogisk, stimulerande utbildning som utgår från skollagen och läroplanens mål. Vi arbetar för att stärka barnens intresse och nyfikenhet för att lära och erövra nya erfarenheter och kunskaper. Det gör vi bland annat genom att använda ett utforskande förhållningssätt.

- Vi har ett projekt- och processinriktade arbetsätt. Pedagogerna arbetar transdisciplinärt inom projektets ram och utgår i sin planering av undervisningen från läroplanens olika områden.

- Leken är en viktig och grundläggande del i våra förskolors verksamhet. Pedagogerna ger utrymme för lek där barnen på ett naturligt sätt gestaltar sin omvärld och undersöker, prövar samt bearbetar sina upplevelser. Det finns fler vinster med leken. Den skapar möjligheter till socialt samspel och till olika sammanhang där bland annat ord och begrepp får mening. I leken blir barnen aktiva deltagare och inte passiva mottagare. Den bidrar även till förståelse av abstraktioner som till exempel när små barn skapar förståelse för begreppen "stor och liten" genom att undersöka konkreta föremål. Dessutom lär leken oss att fantisera och föreställa oss hur saker kan vara annorlunda – något som är grundläggande för vår förmåga att förstå omvärlden.

- Vi fortsätter arbetet med att utveckla våra lärmiljöer så att de har ett rikligt material, är estetiska, jämställda, utmanar och skapar nyfikenhet till, berättande, bygg och konstruktion och lek i olika former utifrån barnens intressen och behov.

- Att utveckla en god språklig förmåga ger också barnen en bra grund för lärande inom läroplanens alla områden. Vi fortsätter att lägga extra fokus på språk och språkutvecklande insatser. Vårt övergripande projekt-tema detta läsår är: Sagor, språkande och berättande. Det handlar till exempel om att barnen utvecklar sitt ordförråd och sitt skriftspråk, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka sina tankar, lyssna och reflektera.

- Barn och vårdnadshavare har tillgång till Polyglutt där det finns en uppsjö av digitala böcker, både på svenska och på ett flertal olika språk. Det ger oss möjligheter att stödja flerspråkiga barn i deras förstaspråkutveckling på ett bättre sätt. Vi vet att de då får bättre förutsättningar att också lära sig svenska.

- Vi strävar efter en god balans mellan det analoga och det digitala bokutbudet. Vår satsning på att lyfta högläsningen samt utveckla dialog- och boksamtal kopplat till den fortsätter.

-Vår satsning på berättande i våra bygg- och konstruktionshörnor ger oss möjlighet att koppla samman språk, berättande och matematik på ett spännande sätt. Här ges barnen möjligheter att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar.

-Vi har tillgång till olika digitala verktyg och appar på förskolorna, till exempel arbetar vi med olika projiceringar i barnens lekmiljöer, filmskapande med hjälp av green screen och imovie, programmering med bluebots eller låter barnen skapa sina egna berättelser i book-creator. Vi ser de digitala verktygen som ett komplement till olika analoga uttrycksformer och vi fokuserar på att göra barnen till producenter i stället för konsumenter.

-Vi arbetar med hälsa och välbefinnande både genom att erbjuda barnen rikligt med möjligheter till fysisk aktivitet, men också genom att ge dem möjlighet att varva ner och återhämta sig.

Pedagogerna uppmuntrar barnen till fysisk aktivitet genom olika pulshöjande aktiviteter utomhus eller inomhus samt även under andra aktiviteter som promenader, utevistelse på gården och i skogen, och när de leker organiserade dans/rörelselekar.

Resursanvändning

- Läroplan för förskolan 2018
- Skollagen
- Barnkonventionen
- Skolplattformen, Planering och bedömning för systematiskt kvalitetsarbete och information till vårdnadshavare.
- Den pedagogiska miljön och pedagogernas erfarenhet och kompetens
- Litteratur, filmer, föreläsningar, nätverk mm för fördjupning och fortbildning
- Hägersten-Älvsjös språkprogram
- Hägersten-Älvsjös ställningstagande för likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer
- Hägersten-Älvsjös kulturplan
- Hägersten Älvsjös strategier för rörelse och fysisk aktivitet

Uppföljning

Regelbunden uppföljning sker under avdelningsvis reflektionstid i Planering och bedömning (PoBen), med hjälp av pedagogisk dokumentation, reflektion och analys. Här synliggörs även arbete för barnens familjer via planeringar och lärloggar. Viktig återkoppling sker kontinuerligt via den dagliga kontakten och under föräldramöten o utvecklingssamtal.

Större uppföljning och avstämningar sker förskolevis eller enhetsövergripande i olika mötesforum som till exempel, ledningsgrupp, APT och utvecklingsdagar.

Våra utvecklingsledare och förskollärare fungerar som bollplank till ledningen inför de större avstämningar med analyser som sker i slutet av varje termin. Dessa utgör underlag för Tertialrapporter, Verksamhetsberättelse och Verksamhetsplan.

Vi arbetar i cirkulära processer där planering, genomförande, utvärdering och analys i sin tur bildar grund för det fortsatta arbetet framåt.

Utveckling

- Vi håller oss uppdaterade i pedagoggruppen kring forskning inom de områden vi håller på att utveckla och tar bland annat del av litteratur och föreläsningar i våra nätverk. Vi fortsätter

bland annat att skapa kopplingar mellan den teori vi tagit del av rörande lekens betydelse och avdelningarnas lekpraktik. Det handlar framförallt om föreläsningarna kring ”Guidad lek” av Robin Samuelsson, Niklas Pramling's begrepp: lekresponsiv undervisning samt ”Drama, lek och muntligt berättande med Johan Theodorsson.

- Vi fortsätter arbetet med att implementera stadsdelens ställningstaganden som ska ligga till grund för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö. Vi arbetar med de delar i vår pedagogiska miljö som är kopplade till våra utvecklingsområden som till exempel ”läs och skriv”, ”bygg och konstruktion” samt ”dramalek och musik” samt skapande. En viktig del i vårt utvecklingsarbete framåt handlar om en fördjupning på satsningen på grundmöbler till våra förskolor. Vi uppgraderar en förskola i takt i den takt vår ekonomi tillåter.

- Vår språksatsning fortsätter och fördjupas. Pedagogerna hämtar inspiration från varandra via kollegialt och kollaborativt lärande i våra båda språknätverk. Där får de även fortbilda sig med hjälp av litteratur och föreläsningar mm.

- Under året fortsätter vi att utveckla vårt arbete i skolplattformens ”planerings och bedömningsdel”, där pedagogerna skriver planeringar och lärloggar i syfte att samla hela vårt systematiska kvalitetsarbete på ett ställe. Vi ser i samband med det över våra mallar för olika planeringar, dokumentationer och reflektioner. Arbetet med att utveckla barnens individuella lärloggar, där deras utveckling och förändrat kunnande synliggörs fortskrider.

- Hösten 2022 deltog många pedagoger i Mediotekets fortbildningar med fokus på sagor o berättande med hjälp av green-screen, imovie eller bookcreator i syfte att kunna ge barnen möjligheter till olika former av digitalt berättande. Under 2023 omsätter vi dessa teorier till en mångfald digitala berättelser tillsammans med barnen.

- Vi håller kvar vår tidigare högläsningssatsning och fortsätter arbetet med dialog- och boksamtal. Det gäller även implementeringen av språksamtal och språkkartläggningar tillsammans med barnens vårdnadshavare.

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden i en inkluderande utbildning

Beskrivning

Målet nås genom att förskolans arbete med normer och värden präglas av barnkonventionens intentioner i en inkluderande utbildning för alla barn. Utbildningen skapar likvärdiga möjligheter för alla barn att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Utbildningen är trygg och säker, riktlinjerna i Säker förskola, där arbetet med Aktiva åtgärder är en del, är vägledande i det arbetet. Rektor säkerställer att alla barn får det stöd de behöver för sin utveckling inom ramen för förskolans uppdrag. Undervisningen kännetecknas av lek, språk samt hållbar utveckling, där barnens förmågor och intressen tas tillvara i undervisningens utformning.

Gemensamt framtagna stöddokument anger riktning för utbildningen och undervisningen inom prioriterade områden som likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer, språk, digitalisering, kultur, måltider och fysisk aktivitet.

Förväntat resultat

Utbildningen ger varje barn förutsättningar att utveckla:

- Självständighet och tillit till sin egen förmåga
- Förmåga att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen fortsätta utvecklingsarbetet av övergångar från förskola till grundskola i samverkan med utbildningsnämnden.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen genomföra en behovskartläggning avseende barn i behov av särskilt stöd i syfte att identifiera utvecklings- och stödbehov hos enheterna.	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämndens förskoleenheter ska fortsätta utveckla förskolans lärmiljöer som en del i det förebyggande och inkluderande arbetet.	2023-01-01	2023-12-31

Enhetsmål: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden i en inkluderande utbildning

Förväntat resultat

- Barn som fått möjlighet att utveckla självständighet och tillit till sin egen förmåga
- Barn som fått möjlighet att utveckla förmågan att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler.

Arbetsätt

Vi strävar efter en utbildning som i alla delar tydliggör barnkonventionens intentioner. Tillsammans med barnen arbetar vi aktivt med barnkonventionen och den är en del av det vardagliga arbetet. Gruppen är en tillgång där varje barn har en självklar plats, ges utrymme och blir lyssnat på. Tillsammans med barnen lyfter vi återkommande vikten av samarbete och förhandling med varandra. Vårt förhållningssätt skapar sammanhang där barnen ges möjlighet att lyssna till och hjälpa varandra i så väl ord som handling, oavsett ålder, kön eller etnicitet. Pedagogerna skapar ett positivt och varmt gruppklimat och fungerar som förebilder och uppmuntrar goda tankar och handlingar. Det bidrar till att stärka barnen och som får dem att öka sin tilltro till sig själva och sin egen förmåga.

I arbetet med att implementera barnkonventionen använder vi oss bland annat av materialen: "Barnkonventionen i en låda" och "Kompisböckerna". Vi uppmärksammar barnkonventionen under en Barnkonventionsvecka där vi synliggör barnrättsfrågor på en mängd olika sätt.

Vårt projekterande arbetsätt och pedagogernas lyhördhet möjliggör barnens delaktighet och inflytande. Genom att barnen ofta delas in i mindre gruppkonstellationer ger vi dem också ökat utrymme till att uttrycka sina tankar och åsikter. Barnens behov och intressen ligger till

grund för hur utbildningen utformas. Vi vuxna lyssnar in barnens tankar och idéer. Det vi dokumenterar hjälper barnen att minnas och det ger dem möjligheter att jämföra sina upplevelser från en gång till en annan. De är med och reflekterar över de aktiviteter de varit med om och vad som hände och vad som intresserade dem. Med utgångspunkt från det bestämmer vi sedan hur vi ska arbeta vidare kring barnens frågor. Språket blir på så sätt ett viktigt verktyg för demokrati.

Alla barn möter en varierad språklig och kommunikativ miljö. Deras olika språkliga och kommunikativa förmågor och behov tas till vara för att skapa förutsättningar för ett tillgängligt och fungerande språk för alla barn. Vi strävar efter att använda ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och uppmuntrar språkande i alla former som till exempel upprepningar, ordlekar, berättande och återberättande. Parallellt med det verbala språket får barnen möjlighet att använda många andra uttrycksformer som till exempel bild, form, musik och dans.

Arbetet med digitala verktyg fortskrider bland annat genom att barnen görs mer och mer delaktiga i arbetet med dokumentation och reflektion i skolplattformen.

Trygghet och god omsorg är en förutsättning för utveckling och lärande. För att främja likvärdighet och hög kvalitet arbetar vi gemensamt med områden som lägger en bra grund och främjar detta under vår utvecklingstid.

Vi använder oss av en tydliggörande pedagogik, rörande till exempel pedagogernas förhållningssätt, en tydlig organisation för dagsrytmens olika moment och en strävan efter att alltid skapa mindre sammanhang för barnen.

Vi uppmärksammar särskilt de barn som av olika anledningar behöver mer stimulans, anpassning eller stöttning och gör då enskilda behovskartläggningar och handlingsplaner.

Vi följer den överenskommelse vår stadsdel har tagit fram för att skapa ett gott samarbete och en så bra övergång som möjligt för barnen då de lämnar oss för att gå vidare till skolans förskoleklasser.

Resursanvändning

- Läroplan för förskolan 2018
- Skollagen
- Barnkonventionen
- Skolplattformen, Planering och bedömning för systematiskt kvalitetsarbete och information till vårdnadshavare.
- Den pedagogiska miljön och pedagogernas erfarenhet och kompetens
- Litteratur, filmer, föreläsningar, nätverk mm för fördjupning och fortbildning
- Hägersten-Älvsjös språkprogram
- Hägersten-Älvsjös ställningstagande för likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer

- Hägersten-Älvsjös kulturplan
- Hägersten Älvsjös strategier för rörelse och fysisk aktivitet

Uppföljning

Regelbunden uppföljning sker under avdelningsvis reflektionstid i Planering och bedömning (PoBen), med hjälp av pedagogisk dokumentation, reflektion och analys. Här synliggörs även arbete för barnens familjer via planeringar och lärloggar. Viktig återkoppling sker kontinuerligt via den dagliga kontakten och under föräldramöten o utvecklingssamtal.

Större uppföljning och avstämningar sker förskolevis eller enhetsövergripande i olika mötesforum som till exempel, ledningsgrupp, APT och utvecklingsdagar.

Våra utvecklingsledare och förskollärare fungerar som bollplank till ledningen inför de större avstämningar med analyser som sker i slutet av varje termin. Dessa utgör underlag för Tertialrapporter, Verksamhetsberättelse och Verksamhetsplan.

Vi arbetar i cirkulära processer där planering, genomförande, utvärdering och analys i sin tur bildar grund för det fortsatta arbetet framåt.

Utveckling

Trygghet och god omsorg är en förutsättning för utveckling och lärande. För att främja likvärdighet och hög kvalitet med en strävan efter att arbeta inkluderande arbetar vi för att utveckla ett specialpedagogiskt förhållningssätt och på så sätt lägger vi "en god grund" på våra avdelningar. Vi håller oss uppdaterade i pedagoggruppen kring forskning inom de områden vi håller på att utveckla och tar bland annat del av litteratur och föreläsningar i vårt specialpedagogiska nätverk. Vi ser att det arbetet gynnar alla barn och att det många gånger har en avgörande betydelse för de barn som av olika anledningar behöver särskilda anpassningar och stöd. Det är också ett arbete som fungerar förebyggande som sker i vårt specialpedagogiska nätverk där vi utgår från texter som specialpedagogiska skolmyndigheten tagit fram i samarbete med skolverket. Våra tidigare utvärderingar och analyser har visat att nätverksarbetet varit framgångsrikt och gjort skillnad. Teorier varvas med praktiska övningar och reflektioner. Tillsammans skapar det ett kollegialt och kollaborativt lärande.

Flera av arbetslagen får handledning av stadsdelens resursenhet eller från autismcentrum, logopedier knutna till barnen för att nämna några exempel. Enhetens biträdande rektorer ger också stöd till avdelningar eller enskilda pedagoger. Enskilda barn får i vissa fall stöd i form av ekonomiskt tilläggsbelopp vilket framförallt används för att utöka antalet personaltimmar som fungerar stödjande på olika sätt för dessa barn.

För några av våra barn i behov av särskilt stöd som är hjälpta av tecken som stöd, stärker vi deras pedagogers kompetens via fortbildning i tecken som alternativ kommunikation: TAKK. Widgit online med bildstödsmaterial mm har vi tillgång till via stadsdelens språksatsning och några pedagoger ska gå på föreläsning/information om hur det verktyget fungerar. Vi hittar sedan former för att sprida kunskapen inom enheten bland fler pedagoger.

Vi lägger stor vikt att alla barn får utveckla sin förmåga att uttryckas sig (oavsett funktionsvariation och kön eller andra likheter/olikheter) och att de får så lika talutrymme som möjligt, liksom att vi aktivt strävar efter och tränar på att lyssna på varandra. Vi använder

oss av hjälpmedel anpassade till de enskilda barnens behov.

De förskolor/grupper som kunnat arbeta aktivt med sitt specialpedagogiska förhållningssätt lyfter för dem viktiga aspekter som att arbeta med: Tydlighet, Ligga steget före för att uppmärksamma problem som finns, TAKK, Samlingstavla, Prova på fler olika sätt för att se vad som fungerar osv. Vi strävar efter att hitta allt bättre former för att sprida våra goda exempel inom enheten.

Framåt satsar vi också på att hitta så bra strukturer som möjligt för att pedagoger som gått på olika fortbildningar ska få tid och möjlighet att sprida detta vidare.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

Nämndmål: Invånarna har tillgång till ett rikt utbud av kultur, fritidsaktiviteter och föreningsliv

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämndens enheter integrerar kultur i verksamhetens vardagliga arbete. Särskilda medel finns avsatt för detta. Tillgång till kultur spelar en viktig roll för barn och unga som skapar sin identitet. De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, mötesplatser och genom sina organisationer. Förskolan är därför en given mötesplats som kan ge lika möjligheter till deltagande och skapande i enlighet med Stockholm stads kulturstrategiska program. Kulturpengen till förskolan samt stöd i hur arbetet med kultur kan utformas och utvecklas ökar förutsättningarna för att lyckas med intentionen.

Förskolan är en kulturell mötesplats där barnen får möta och själva prova olika former av kultur och skapande. Barnen i förskolan har ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. Unga får möta kultur och prova eget skapande i stadsdelsnämndens verksamheter. Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna ett brett utbud av kulturaktiviteter som riktar sig och är tillgängliga för alla. Fritidsgårdarna samarbetar med lokalt civilsamhälle och andra fritidsgårdar för att tillsammans erbjuda ett brett verksamhetsutbud.

Lokala föreningar har möjlighet att söka verksamhetsbidrag och bidrar på det sättet att utveckla kultur- och fritidsverksamheter i stadsdelsområdet.

Förvaltningen initierar samarbeten som utvecklar och stärker nätverk till och mellan föreningar och deras verksamheter. Bland annat planeras kulturprojekt som i samverkan med föreningar, förskolor, skolor, fritidsaktiviteter bjuder in till samverkan, synliggör aktörerna och stimulerar till samarbete.

Ett utvecklingsarbete pågår för att bygga kontaktytor och samarbeten mellan olika föreningar och verksamheter. Syftet är att utveckla och bredda deltagandet, nå nya målgrupper, öka

social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.

Vid bidragsgivning till föreningar samordnas regler och arbetssätt med stadens andra bidragsgivare för en effektivare handläggning och bättre service. Arbetet pågår för att tydliggöra och utveckla regler och syfte med bidrag till föreningar samtidigt som en rättssäker process säkerställs och oegentligheter motverkas.

Utifrån Stockholms stads kulturstrategiska program, utvecklar stadsdelsförvaltningen arbetet med att inventera lokalbestånd och behov av lokaler för kultur, fritid och föreningsliv i stadsdelsområdet. Stadsdelsområdets parker är viktiga mötesplatser som ska erbjuda både aktiviteter och rekreation.

Förväntat resultat

- Kultur- och fritidsaktiviteter planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.
- Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete.
- Barn på förskola och unga i stadsdelsnämndens verksamheter får möta och själva prova olika former av kultur och skapande.
- De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, träffpunkter och genom sina organisationer.
- Boende i stadsdelsnämndens grupp- och servicebostäder får stöd i att ha en rik fritid och att kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter utifrån sina intressen.
- Föreningar har möjlighet att söka bidrag för lokal verksamhet. samarbete med föreningar och nätverks mellan föreningar och verksamheter utvecklas.

Enhetsmål: Våra förskolor fungerar som kulturella och inkluderande mötesplatser för alla barn

Förväntat resultat

- Barn som fått förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet samt kunskap om och intresse för olika kulturer och förståelse för värdet av att leva i ett samhälle präglad av mångfald samt intresse för det lokala kulturlivet.
- Barn som fått förutsättningar att utveckla förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen.
- Barn som fått förutsättningar att utveckla sin förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans.

Arbetssätt

Förskolorna inom vår enhet fungerar som kulturella mötesplatser för barnen. De får möta olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen på många olika sätt.

Vi strävar efter att ha ett interkulturellt förhållningssätt och tar tillvara barnens, vårdnadshavarnas och pedagogernas olika erfarenheter och kompetenser. Detta sker såväl i undervisningen som i övrig kommunikation.

Pedagogerna tar tillvara barnens tankar, funderingar och erfarenheter genom att tillsammans reflektera över och bearbeta de frågor och upplevelser som barnen varit med om eller på annat sätt tagit del av. Barnen ges möjlighet att bearbeta sina upplevelser i leken: genom rollekar, teaterspel, sagoberättande, skapande osv.

Vi använder oss av stadsdelens kulturplan där kultur "för", "med" och "av" barn synliggörs på olika sätt:

- Kultur "för" barn: Vi tar del av olika kulturaktiviteter med professionella kulturutövare som till exempel musikföreställningar, teater/dansföreställningar och kulturella utbud i närmiljön. Alla avdelningar ska erbjuda barnen någon form av kultur och även koppla olika kulturevenemang till barnens projektarbete framförallt genom att nyttja erbjudanden som ges via kulan-premien. Syfte är att alla barn ska få ta del av kultur som på olika sätt berikar dem. Vi besöker även bibliotek i vår närhet.
- Kultur och skapande i olika former "med" barn: En viktig del i vår enhets arbetssätt handlar om att ge barnen möjlighet att få skapa och uttrycka sig på många olika sätt. Det kan till exempel handla om bild, form, musik, dans och rörelse, att skapa berättelser via teater, film eller genom att göra böcker i analog eller digital form.
- Kultur av barn: Vi synliggör barnens skapande på olika sätt för vårdnadshavare och gärna också för andra i vår närmiljö genom att låta barnen ta plats i det offentliga rummet på olika sätt. Det kan till exempel ske genom att bjuda in till vernissage av en konstutställning, en film eller en teaterföreställning men det kan också vara att barnens lyktor får synliggöra barnens rättigheter under barnkonventionsveckan genom att de tänds på förskolornas gårdar vid en gemensamt bestämd tidpunkt.
- I vårt dagliga arbete erbjuder vi barnen att delta i olika skapande aktiviteter som utvecklar den kreativa förmågan, till exempel genom sång, dans, grupplekar, bild, sagor, drama och rörelse. I olika former av skapande får barnen möjlighet att utveckla många olika sätt att uttrycka sig på.

Barnen får utveckla sitt skapande och sina estetiska uttryckssätt med hjälp av ett rikt och varierat skapande material så som, målning, lera, drama, dans och musik m.m. Den pedagogiska miljön är varierad och tillgänglig och skapar på så sätt möjlighet till egna val för barnen.

Alla förskolor arbetar utifrån ett gemensamt projekt där barnen får möjlighet att uppleva projektet utifrån många olika uttrycksätt.. Olika kulturevenemang knyter an, så som teater, musik, dans och museibesök mm..

Resursanvändning

- Läroplan för förskolan 2018
- Skollagen
- Barnkonventionen
- Skolplattformen, Planering och bedömning för systematiskt kvalitetsarbete och information till vårdnadshavare.
- Den pedagogiska miljön och pedagogernas erfarenhet och kompetens
- Litteratur, filmer, föreläsningar, nätverk mm för fördjupning och fortbildning
- Hägersten-Älvsjös språkprogram
- Hägersten-Älvsjös ställningstagande för likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer
- Hägersten-Älvsjös kulturplan
- Hägersten Älvsjös strategier för rörelse och fysisk aktivitet

Uppföljning

Regelbunden uppföljning sker under avdelningsvis reflektionstid i Planering och bedömning (PoBen), med hjälp av pedagogisk dokumentation, reflektion och analys. Här synliggörs även arbete för barnens familjer via planeringar och lärloggar. Viktig återkoppling sker kontinuerligt via den dagliga kontakten och under föräldramöten o utvecklingssamtal.

Större uppföljning och avstämningar sker förskolevis eller enhetsövergripande i olika mötesforum som till exempel, ledningsgrupp, APT och utvecklingsdagar.

Våra utvecklingsledare och förskollärare fungerar som bollplank till ledningen inför de större avstämningar med analyser som sker i slutet av varje termin. Dessa utgör underlag för Tertialrapporter, Verksamhetsberättelse och Verksamhetsplan.

Vi arbetar i cirkulära processer där planering, genomförande, utvärdering och analys i sin tur bildar grund för det fortsatta arbetet framåt

Utveckling

Genom att uppmuntra och synliggöra traditioner från andra kulturer bland annat genom att lyssna på musik, leka lekar och låna litteratur på olika språk blir vi bättre på att ta vara på föräldrars och pedagogers kunskaper och erfarenheter utifrån olika familjens kulturella bakgrund. Genom att utveckla vår förmåga att till exempel använda traditionella sång- och danslekar eller specifik mat kan vi bidra till att föra traditioner vidare.

Pedagogerna tränar på och utvecklar en så värdegrundad och öppen hållning som möjligt för att skapa ett förtroendefullt gruppklimat där barnen vågar dela med sig av olika känslolägen och etiska frågeställningar. De är lyhörda och aktiva i mötet och i samtalet med barnen för att kunna fånga och stödja barnet på bästa sätt.

I vårt dagliga arbete erbjuder vi barnen att delta i olika skapande aktiviteter som utvecklar den kreativa förmågan, till exempel genom sång, dans, grupplekar, bild, sagor, drama och rörelse. I olika former av skapande ger vi barnen möjlighet att utveckla många olika sätt att uttrycka sig på. För att göra det möjligt behöver pedagoger kunskap om de olika verktyg och material som vi strävar efter att barnen ska få ta del av: Det kan vara allt från lekkompetens till

färdigheter inom drama, lek och muntligt berättande eller vilka möjliga sätt att använda det tredimensionellas materialet lera har... Vi satsar därför på riktade fortbildningsinsatser inom stadsdelsnämndens prioriterade utvecklingsområden: förskoleenheterna ska fortsätta utveckla sina läsmiljöer och lärmiljöer med fokus på drama, musik, berättande och skapande.

För att barnen ska få utveckla sitt skapande och sina estetiska uttryckssätt behöver pedagogerna även utveckla avdelningen genom att erbjuda en varierad och tillgänglig pedagogisk miljö. På det sättet skapar de även möjlighet till egna val för barnen.

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,6 kg CO ₂ per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ per kg livsmedel	År

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en fossilbränslefri organisation med minimal klimatpåverkan

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämnden arbetar utifrån stadens klimathandlingsplan samt miljöprogrammet i sitt miljö- och klimatarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan sträcker sig fram till slutet av 2023. Stadsdelsnämnden tar med sin handlingsplan ett krafttag vad gäller miljö- och klimatfrågorna, och växlar nu upp arbetet ytterligare i och med skärpta miljö- och klimatmål.

Stadsdelsnämnden arbetar med att kartlägga verksamheternas klimatpåverkan, och tar fram strategier för hur utsläppsminskningar ska ske. De två metoder som främst används är investeringar i utsläppsminskande utrustning och beteendeförändringar.

Klimatinvesteringsmedel söks för de projekt där investering i utsläppsminskande åtgärder inom stadsmiljöverksamhet eller verksamhetslokaler ses som den bästa lösningen. För att åstadkomma beteendeförändringar satsar nämnden på kompetenshöjande insatser i form av bland annat utbildningar i energieffektivt beteende i storkök och hållbara kontor, samt utvecklad intern samverkan om miljö- och klimatfrågor.

När upphandlingen av ny parkentreprenad görs under 2023 ska tydliga miljökrav ställas för att minska nämndens indirekta klimatpåverkan.

Verksamheter som köper in livsmedel ska genom ökad medvetenhet minska livsmedels

negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska stadsdelsnämnden få ner sina utsläpp från livsmedel ytterligare under 2023. Livsmedelsinköp är stadsdelsnämndens största källa av växthusgaser.

Stadsdelsnämnden kommer att utveckla former för att inkludera civilsamhälle och näringsliv i klimatarbetet i större utsträckning. En del i detta är att arbeta med utökad medborgardialog.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämnden har slutfört samtliga aktiviteter i den lokala miljö- och klimathandlingsplanen.
- Klimatpåverkan från konsumtion har minskat, stadsdelsnämnden är på god väg att bli en fossilbränslefri organisation och klimatanpassningsåtgärder har vidtagits.
- Avfall som uppstår tas om hand på ett resurseffektivt sätt enligt avfallshierarkin och matavfall sorteras i alla lokaler där det är möjligt.
- Stadsdelsnämndens energiförbrukning har minskat med en fjärdedel av mandatperiodens mål om en 10 procentig minskning.
- Användningen av plast och engångsartiklar har minskat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska fortsatt bidra med kunskap till förskolornas kockar om livsmedels påverkan på klimatet och biologisk mångfald.	2022-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens medarbetare som arbetar i tillagningskök eller mottagningskök ska gå e-utbildningen om energieffektivt beteende i storkök	2023-01-01	2023-12-31

Enhetsmål: Våra förskolor arbetar för att utveckla en förståelse för vikten av att skapa en hållbar utveckling.

Förväntat resultat

- Barn som fått förutsättningar att utveckla förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling.
- Barn som fått förutsättningar att utveckla förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.
- Användningen av plast och engångsartiklar har minskat.

Arbetsätt

Barnen deltar i att källsortera glas, plast, papper och kartong. De får också en förståelse för vad plast och engångsartiklar skapar för miljöförstöring i hav och natur genom avdelningens pedagogiska arbete där pedagogerna är viktiga normskapare och förebilder genom att initiera olika aktiviteter till exempel deltagande i skräpplockardagar eller att arbeta med att återanvända gamla möbler på nya sätt som att till exempel skapa sagoskåp.

Vi tar tillvara och använder återbruks- och naturmaterial för lek och skapande på många olika sätt. Vi samtalar och reflekterar om vikten av att alla är med och tar ansvar för material och miljö.

I arbetet med social hållbar utveckling finns många olika möjligheter att konkret värna och hjälpa djur, natur eller människor som har svåra livsvillkor.

Vi för pedagogiska samtal med barn vid måltiderna om maten, var olika livsmedel kommer ifrån och hur de tillverkas, vad som är nyttigt för oss och vår natur, varför vi källsorterar och arbetar för att minska matsvinnet osv. Dialog förs mellan kokkar, pedagoger och barn i frågor som dessa.

Vi ger barnen möjlighet till förståelse för och kunskap om naturens olika kretslopp och hur människans olika levnadsvillkor, natur och samhälle är relaterade till varandra.

Vi arbetar utifrån vägledning för Kemikaliesmart förskola, som innebär en utrensning av miljöskadliga ämnen och inventarier som finns i vår miljö.

Enheten skapar goda rutiner för miljösmarta val vid inköp av pedagogiskt material, livsmedel, och inventarier. Vi undviker i möjligaste mån inköp av plast och engångsartiklar.

Resursanvändning

- Läroplan för förskolan 2018
- Skollagen
- Barnkonventionen
- Skolplattformen, Planering och bedömning för systematiskt kvalitetsarbete och information till vårdnadshavare.
- Den pedagogiska miljön och pedagogernas erfarenhet och kompetens
- Litteratur, filmer, föreläsningar, nätverk mm för fördjupning och fortbildning
- Kemikaliesmart förskola
- Riktlinjer för mat, måltider och fysisk aktivitet
- Hägersten-Älvsjös språkprogram
- Hägersten-Älvsjös ställningstagande för likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer
- Hägersten-Älvsjös kulturplan
- Hägersten Älvsjös strategier för rörelse och fysisk aktivitet

Uppföljning

Regelbunden uppföljning sker under avdelningsvis reflektionstid i Planering och bedömning (PoBen), med hjälp av pedagogisk dokumentation, reflektion och analys. Här synliggörs även arbete för barnens familjer via planeringar och lärloggar. Viktig återkoppling sker kontinuerligt via den dagliga kontakten och under föräldramöten o utvecklingsamtal.

Större uppföljning och avstämningar sker förskolevis eller enhetsövergripande i olika mötesforum som till exempel, ledningsgrupp, APT och utvecklingsdagar.

Våra utvecklingsledare och förskollärare fungerar som bollplank till ledningen inför de större avstämningar med analyser som sker i slutet av varje termin. Dessa utgör underlag för Tertialrapporter, Verksamhetsberättelse och Verksamhetsplan.

Vi arbetar i cirkulära processer där planering, genomförande, utvärdering och analys i sin tur bildar grund för det fortsatta arbetet framåt

Utveckling

- Varje avdelning utvecklar sitt arbete med att medvetandegöra barnen och skapa konkret förståelse för vikten av hållbar utveckling och livsstil.

- Pedagoger och kock deltar tillsammans i stadsdelens fortbildning på temat: Pedagogiska måltider för att sedan kunna fortsätta det arbetet i barngrupperna på ett ännu mer medvetet sätt.

- I vårt arbete med att utveckla våra pedagogiska miljöer tar vi vara på möjligheter att använda återbruks- och naturmaterial samt ser över möjligheterna att återanvända begagnade möbler genom renovering eller att hitta nya kreativa användningsområden.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	88	88 %	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	År

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bidrar till en god livsmiljö och har giffria verksamheter

Beskrivning

Målet nås genom att arbeta systematiskt med verktygen Chemsoft och Byggvarubedömningen. Under 2023 ska arbetet med de båda verktygen utvecklas, i syfte att vässa arbetet.

Vidare nås målet genom att växla upp arbetet med skadlig påverkan från livsmedelsinköp. Stadsdelsnämnden ska undersöka orsaker till att nämnden historiskt sett haft svårt att nå målen för ekologiska livsmedel, samt se över möjliga lösningar för bättre måluppfyllelse framöver. Till detta hör också arbetet med att utveckla strategier för miljö- och klimatsmarta inköp av livsmedel inom äldreomsorg och social omsorg - där förskoleavdelningens lyckosamma arbete under de senaste åren fungerar som modell.

Förväntat resultat

-Stadsdelsnämnden bidrar i möjligaste mån inom nämndens rådighet till att minska buller, dålig luft och förorenat vatten i stadsdelsområdet.

-Verksamheterna arbetar systematiskt med att fasa ut skadliga kemikalier bland

förbrukningsprodukter.

-Stadsdelsnämnden har en plan som följs för att bygg- och anläggningsprojekt följer kraven i Byggvarubedömningen.

-Det finns ett systematiskt arbete för att öka andelen inköpta ekologiska livsmedel och animalier som har krav på djurskydd samt restriktiv antibiotikaanvändning ökar inom stadsdelsnämndens alla verksamheter som köper in livsmedel.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämndens förskoleenheter ska genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.	2022-01-01	2023-12-31

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bedriver verksamheterna inom tilldelad ekonomisk ram

Beskrivning

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget. Styrning och uppföljning ska vara tydlig. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertiärrapporter.

Nämndens lokalförsörjningsplan tas fram i samband med Underlag för budget 2024-2026. I lokalförsörjningsplanen slås nämndens långsiktiga arbete med lokaler fast, i syfte att tillgodose verksamheternas krav på ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler. Inriktningen framåt är att hyra lokaler av stadens fastighetsägande bolag. Under 2023 kommer nämnden att öppna en ny förskola om sex avdelningar i kvarteret Zachrisberg nära Årstabergets pendeltågsstation.

Förväntat resultat

- Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.
- Stadsdelsnämnden hyr lokaler som är ändamålsenliga och kostnadseffektiva

Enhetsmål: Enheten bedriver verksamheten inom sin ekonomiska ram

Förväntat resultat

Enheten har en budget i balans.

Arbetsätt

Uppföljningar med ekonomiavdelningens economiccontroller varje månad.
Regelbunden översyn och reglering av personaltätheten i förhållande till barnantalet.
När en plats blir ledig tillsätts den så fort som det är möjligt. Under april/maj tar vi emot syskon och fyller på i yngrebarns grupper där många barn börjat fylla fyra år.
Vikarietillsättning sker i samråd med enhetens administratör, för att samordna personalresurser på hela enheten och minska onödiga kostnader.
Vi ser över våra rutiner kring beställningar av material odyl.
Medarbetarna informeras kring vår budget och den ekonomiska situationen regelbundet.
Nätverk finns för enhetens kockar för att bland annat hjälpa varandra kring inköp och matsedel.
Samverkan inom enheten med enhetens resurser på alla plan.

Resursanvändning

Samverkan inom enheten med enhetens resurser på alla plan.

Uppföljning

Uppföljningar med ekonomiavdelningens economiccontroller varje månad
Uppföljningar med avdelningschef och economiccontroller inför tertialrapporter.

Utveckling

Investeringar under året:
Solskydd på förskolegårdar, belysning på förskolegårdar, fortsatt arbete med satsning på att utveckla läs och skrivmiljöer med bland annat belysning och digitala komplement. Fortsatt satsning på att uppgradera och utveckla förskolornas grundmiljöer och bas möblemang.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Sjukfrånvaro		Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14		Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en attraktiv arbetsgivare och har en god arbetsmiljö

Beskrivning

Stadsdelsnämnden kommer utifrån arbetsgivarperspektivet att ha fokus inom områdena; anställningar, arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap.

Goda och trygga anställningsvillkor där medarbetares anställningsform är tillsvidareanställning på heltid är normen vid nyanställningar. Rekryteringsprocessen säkerställer att rekrytering sker kompetensbaserat och i linje med verksamhetens kompetensförsörjningsplan och bemanningsstrategi.

Systematiskt arbete inom arbetsmiljöområdet är ett prioriterat område för att medarbetare och chefer ska ha en god arbetssituation och förutsättningar att nå ett gott arbetsresultat. En god arbetsmiljö och ett närvarande ledarskap ska säkerställas genom balans mellan uppdrag och resurser, samt ett rimligt antal medarbetare per chef. För skyddsombud och chefer hålls gemensam utbildning i grundläggande systematiskt arbetsmiljöarbete regelbundet.

Att arbeta främjande och förebyggande med friskfaktorer för att sänka sjukfrånvaron och skapa en god social och organisatorisk arbetsmiljö är prioriterat. Friskvård är en viktig del inom arbetsmiljöarbetet för att skapa förutsättningar för medarbetare att må bra. Som personalförmån kan medarbetare i stadsdelsnämnden ta ut friskvård på arbetstid när arbetet och verksamheten så tillåter. Förvaltningen arbetar systematiskt med kort- och långtidsfrånvaro enligt den rehabiliteringsprocess som är gemensam för staden.

Under perioden augusti – november utför alla enheter arbetsmiljöronder som även inkluderar ett avsnitt rörande årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Resultatet av den årliga uppföljningen summeras på avdelnings- respektive nämndnivå och följs upp i samverkansgrupper tillika arbetsmiljökommittéer. Resultatet analyseras och eventuella åtgärder som är gemensamma för en stor del av stadsdelsnämnden samordnas.

Ett aktivt strategiskt kompetensförsörjningsarbete utifrån uppdrag och mål är fortsatt prioriterat för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Varje verksamhet planerar kompetensutvecklingsinsatser och för att bibehålla en kontinuitet i verksamheten och stärka försörjningen av chefer och nyckelkompetenser är det även viktigt med en strategisk successionsplanering. Inom äldreomsorgen kommer den genomförda kartläggningen av formell kompetens ligga till grund för vidare utvecklingsinsatser för att säkerställa kompetensbehovet på kort och lång sikt. Vid rekrytering av chefer är det även viktigt att de fem kompetenserna i stadens chefsprofil är vägledande i rekrytering och urval.

Chefsuppdraget kräver ett tydligt och utvecklingsinriktat ledarskap där en helhetssyn kopplat till mål och resultat kan förmedlas till medarbetarna. Ledarskapet ska vara präglad av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod. Chefer ska stöttas och stärkas i detta för att på bästa sätt kunna leda sin verksamhet och i det uppmuntra medarbetare att omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar med stockholmarnas fokus.

Chefer som är nya i sin chefsroll, genomgår chefsintroduktion för att få en god grund till vad som förväntas i uppdraget kopplat till personalansvar och att vara arbetsgivarföreträdare. Utvecklingsinsatser för chefer kan även ske genom stadens chefsutvecklingsprogram och upphandlade insatser.

Förväntat resultat

- För de anställningar som ingås ska normen vara tillsvidareanställning på heltid.
- Stadsdelsnämnden har en god systematik inom arbetsmiljöarbetet.
- Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.
- Nya medarbetare och chefer får en god introduktion i uppdraget.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden tillsammans med förskoleenheterna ska fortsätta utveckla arbetet med förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare inom ramen för det ordinarie arbetsmiljöarbetet.	2022-01-01	2023-12-31

Enhetsmål: Enheten är en god arbetsgivare och har en god arbetsmiljö.

Förväntat resultat

- En god systematik inom arbetsmiljöarbetet.
- Nya medarbetare får en god introduktion i uppdraget.

Arbetssätt

- Utveckling av arbetsmiljögrupp där arbetsmiljöarbetet fortgår.
- Ökat fokus på arbetsmiljöarbetet på APT
- Fortsatt utveckling av strukturer, till exempel: syften, mål, vad och när samt med vem i ledningen tar man vilka saker.
- Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.
- Medarbetarsamtal mellan chef och medarbetare lägger grund för, en öppen och god kommunikation och ömsesidiga krav och förväntningar med fokus på sås väl det pedagogiska uppdraget och arbetsmiljöfrågor.
- Vi ger varandra positiv och konstruktiv feedback.

Resursanvändning

- Handlingsplaner
- Företagshälsovården
- Stadens rehabiliteringspolicy
- Tillgång till frivårdsbidrag
- Mentor för ny examinerade förskollärare
- APT
- Arbetsmiljögruppen.

Uppföljning

- APT
- Medarbetarsamtal en gång per år
- Medarbetarenkät
- Skydds rond varje år

Utveckling

Alla pedagoger har en god arbetsmiljö och fått möjlighet till utveckling.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Nämndmål: Stadsdelsnämnden har en hög beredskap i alla verksamheter

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämnden utför ett genomgripande arbete för att identifiera och analysera stadsdelsnämndens viktiga och samhällsviktiga verksamheter och processer. Stadsdelsnämndens kris-, kontinuitets- och beredskapsarbete är samordnat så att de hänger ihop, är effektivt och känt för de som berörs. Kunskaphöjande insatser inom krisberedskap och civilt försvar genomförs i stadsdelsnämndens verksamheter. Arbetet med krisstödsorganisation fortsätter, i syfte att ge stadsdelsområdets invånare stöd vid kriser. Stadsdelsnämnden avsätter resurser för att implementera de lokala tillämpningsanvisningarna för informationssäkerhet. Stadsdelsnämndens beredskap att hantera kriser och samhällsstörningar stärks genom ett systematiskt planeringsarbete samt övning.

De lokala anvisningarna för informationssäkerhet ska implementeras och alla medarbetare ska känna till hur nämnden arbetar med informationssäkerhet och dataskydd. Detta sker bland annat genom att de obligatoriska utbildningarna genomförs för samtliga medarbetare och genom det nätverk av informationssäkerhets- och dataskyddsambassadörer som finns på förvaltningen.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämndens verksamheter har en hög beredskap inför kommande kriser.
- Risk- och sårbarhetsanalysen är genomarbetad, dynamisk och välkänd för relevanta funktioner.
- Samhällsviktiga verksamheter och de verksamheter som är av vikt för dessa har en kontinuitetsplan som är övad.
- Stadsdelsnämnden har tre permanenta trygghetspunkter.
- Nödvändig information om dataskydd och informationssäkerhet har nått och är begriplig för samtliga medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla medarbetare ska genomgå de obligatoriska utbildningarna om dataskydd och informationssäkerhet	2023-01-01	2023-12-31
Samtliga chefer ska genomgå utbildningen i informationssäkerhet och dataskydd som är framtagen för målgruppen	2023-01-01	2023-12-31
Samtliga verksamheter ska ta fram en beredskapspärm där rutiner för krishantering ska finnas	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens verksamheter som bedöms vara samhällsviktiga eller är av vikt för dessa ska ha en uppdaterad kontinuitetsplan som är övad	2023-01-01	2023-12-31

Redovisning av ekonomi

Resursanvändning

I enheten finns och utvecklas en tydlig organisation som tar tillvara på den kompetens, kunnande och engagemang som finns och som är en av våra främsta resurser. Till stöd för att tydliggöra vår enhets struktur och organisation har vi enhetens verksamhetsplan samt olika stöd och rutindokument. I våra olika nätverk och arbetsgrupper/ansvarsområden, bidrar varje medarbetare med sin kunskap och erfarenhet genom bland annat erfarenhetsutbyte att till utvecklingen av en hög kvalitet och en god resursanvändning. Då flera av dessa genomförs med representanter från alla eller flera av enhetens förskolor bidrar det till utvecklingen av mer likvärdig kvalitet mellan våra förskolor.

Budget 2023

Enheten har genomgång av budget en gång i månaden med controller på förvaltningen. Vi har tydliga rutiner och en tydlig medvetenhet kring inköp av material och förbrukningsvaror.

Övrigt

Agenda 2030

mål 4. God utbildning till alla:

Vi arbetar inom förskolan för att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Vi arbetar för att säkerställa att alla flickor och pojkar har tillgång till förskola av god kvalitet som ger omvårdnad och förbereder dem för att börja grundskolan.

Vi arbetar för att möjliggöra att alla människor ska kunna läsa, skriva och räkna.

Vi arbetar för att skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer

Kvalitetsarbete

Synpunkter och Klagomål

De synpunkter och klagomål som kommer till enheten tas om hand om skyndsamt. Under hösten började vi att åter bygga upp enhetens olika förskoleråd för att ytterligare ha möjlighet att möta synpunkter och skapa en mer systematisk och öppen kommunikation med vårdnadshavarna.

Under året vill vi utveckla vårt arbetet med en ökad framförhållning och tydlighet i informationen om viktiga datum som APT och Planeringsdagar, sommar- och julsammanslagningar till våra vårdnadshavare.